

ACADEMIA ROMÂNĂ

FILIALA TIMIȘOARA

Institutul de Cercetări Socio-Umane „Titu Maiorescu”

STUDIA BANATICA

SERIES HISTORIA

Anul II

2025

**ACADEMIA ROMÂNĂ-FILIALA TIMIȘOARA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE
„TITU MAIORESCU”**

STUDIA BANATICA

SERIES HISTORIA

Anul II

**EDITURA MEGA
Cluj-Napoca
2025**

***Studia Banatica. Series Historia* este revista Institutului de Cercetări Socio-Umane „Titu Maiorescu”, publicată sub egida Academiei Române, filiala Timișoara.**

Comitetul științific

Prof. univ. dr. Sorin-Cristian AILINCĂI

Universitatea din București

CS I dr. Dan APARASCHIVEI

Academia Română, Institutul de Arheologie Iași

Dr. Ligia BOLDEA

Cercetător independent, Reșița

CS I dr. Vitalie BÂRCĂ

Academia Română, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

Dr. Costin FENEȘAN

Cercetător independent, București

Prof. univ. dr. Mihai GLIGOR

Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia

CS I dr. habil. Florin GOGĂLTAN

Academia Română, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

Prof. univ. dr. Rudolf GRÄF

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca/,

Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane, Sibiu

Conf. univ. dr. Vasile RĂMNEANȚU

Universitatea de Vest din Timișoara

Prof. univ. dr. Wolfram SCHIER

Freie Universität Berlin, Germania

Colegiul de redacție

Prof. univ./CS I dr. Florin DRAȘOVEAN – director

CS I dr. habil. Adrian MAGINA – redactor-șef

CS III dr. Victor BUNOIU – secretar de redacție

CS II dr. Victor Cristian SAVA – membru

CS III dr. Cristian FLOCA – membru

Materialele trimise spre publicare în *Studia Banatica. Series Historia* sunt așteptate pe adresele de email: isbtm@academiattm.ro sau adimagina@gmail.com.

Revista *Studia Banatica* continuă publicația „Revista de Studii Banatice”, publicată în perioada 2010-2013.

ISSN 3090-9643

ISSN-L 3090-9643

STUDIA BANATICA

SERIES HISTORIA

Anul II

2025

CUPRINS

ARHEOLOGIE

- Marian-Bogdan CONDURĂȚEANU, Mihai GLIGOR, *Valurile timpului probabilistic și rolul evenimentelor Miyake în degradarea preciziei calibrărilor C¹⁴. Cu referire la platoul Hallstatt și datele din spațiul intracarpatic* 7
- Silviu ENE, Dorel MICLE, Silviu ILIUȚĂ, Alin DIACONU, *O posibilă așezare Vinča necunoscută în sudul orașului Ciacova* 41
- Victor Cristian SAVA, Adrian Cristian ARDELEAN, Daniela SAVA, Adriana SĂRĂȘAN, *Așezări fortificate și dinamici culturale în eneoliticul timpuriu din regiunea Mureșului de Jos* 57
- Victor BUNOIU, Sorin FORȚIU, Bogdan CRAIOVAN, Yobbágy – *redescoperirea unui castellum din Banatul medieval* 77
- Cristian FLOCA, *Arheologia bisericilor de lemn. Studiu de caz: biserica de lemn „Pogorârea Duhului Sfânt” din Sartăș, jud. Alba* 125

ISTORIE

- Adrian MAGINA, *Toponimie și limbaj vernacular în documentele latine privind Banatul medieval: identitatea etnică a celui care scrie sau identitatea etnică a teritoriului?* 149
- Alexandru FODOR, *Aspecte ale vieții culturale și artistice în banatul de Caransebeș-Lugoj* 159
- Sandra HIRSCH, *Sectoarele economiei urbane reflectate prin ocupațiile locuitorilor evrei din Timișoara (prima jumătate a secolului XVIII)* 167

Florin BOGDAN, <i>Cărți românești vechi din colecțiile bibliotecii metropolitane București. Tipăriturile de la Buda</i>	175
Constantin-Tufan STAN, <i>Dascăli români din Banat în perioada dualismului. Studiu de caz: învățătorul Ioan Marcu</i>	183
Vasile CRISTEA, <i>Alexandru Borza - cercetător și protecționist al naturii din Banat</i>	201
Mihăiță-Silviu BALUȚĂ, <i>Vizita studenților cehoslovaci în România (1927): un episod al cooperării academice interbelice</i>	215
Eusebiu NARAI, <i>Activitatea Micii Înțelegeri în primul trimestru al anului 1933, reflectată în paginile cotidianului „Vestul” din Timișoara</i>	223
Dumitru TOMONI, <i>Mărturii din arhiva C.N.S.A.S. privind rezistența anticomunistă din Banatul de nord-est. Cum a fost capturat maiorul Vasile Duma?</i>	245
Vasile RĂMNEANȚU, <i>Aspecte referitoare la exportul din întreprinderile județului Timiș din anul 1983 consemnate în rapoartele Securității și ale organelor județene și centrale</i> ..	257
Norme de redactare	267

SUMMARY

ARCHAEOLOGY

- Marian-Bogdan CONDURĂȚEANU, Mihai GLIGOR, *Probabilistic Time Waves and the role of Miyake events in the degradation of the precision of ¹⁴C calibrations. With reference to the Hallstatt Plateau and the data from the intracarpatic region* 7
- Silviu ENE, Dorel MICLE, Silviu ILIUȚĂ, Alin DIACONU, *A Possible Unknown Vinča Site South of Ciacova City* 41
- Victor Cristian SAVA, Adrian Cristian ARDELEAN, Daniela SAVA, Adriana SĂRĂȘAN, *Enclosed settlements and cultural dynamics in the Early Eneolithic of the Lower Mureș Region* 57
- Victor BUNOIU, Sorin FORȚIU, Bogdan CRAIOVAN, Yobbágy – *Rediscovery of a castellum from the Medieval Banat* 77
- Cristian FLOCA, *The Archaeology of wooden churches. Study case: Wooden church „Descent of the Holy Spirit” from Sartăș, Alba county* 125

HISTORY

- Adrian MAGINA, *Toponymy and vernacular language in Latin documents regarding medieval Banat: the ethnic identity of the scribe or the ethnic background of the territory?* 149
- Alexandru FODOR, *Aspects of cultural and artistic life in the banat of Caransebeș and Lugoj* 159
- Sandra HIRSCH, *Urban economy reflected by the occupations of Jewish residents of Timișoara (first half of the 18th century)* 167
- Florin BOGDAN, *Old Romanian books from the collections of Bucharest metropolitan library. Buda prints* 175
- Constantin-Tufan STAN, *Romanian teachers from Banat during the period of dualism. Case study: teacher Ion Marcu* 183

Vasile CRISTEA, <i>Alexandru Borza - researcher and nature conservationist in the Banat region</i>	201
Mihăiță-Silviu BALUȚĂ, <i>The visit of Czechoslovak students to Romania (1927): an episode of interwar academic cooperation</i>	215
Eusebiu NARAI, <i>The activity of the Little Antante in the first quarter of 1933, reflected in the pages of the daily <the West> from Timișoara</i>	223
Dumitru TOMONI, <i>Testimonies from the C.N.S.A.S. archive on the anti-communist resistance in northeast Banat. How was major Vasile Duma captured?</i>	245
Vasile RĂMNEANȚU, <i>Aspects related to exports from companies in Timiș County in 1983, as recorded in reports by the Securitate and county and central party authorities</i>	257
Editorial style	267

O POSIBILĂ AȘEZARE VINČA NECUNOSCUTĂ ÎN SUDUL ORAȘULUI CIACOVA

*Silviu Ene**, *Dorel Micle***, *Silviu Iliuță****, *Alin Diaconu*****

Keywords: Ciacova, Vinča Culture, Water Network Rehabilitation, settlement, preventive archaeology.

Cuvinte cheie: Ciacova, cultura Vinča, reabilitarea sistemului de apă, așezare, arheologie preventivă

A Possible Unknown Vinča Site South of Ciacova City

Abstract: The project to rehabilitate and expand the water network in Ciacova, initiated in 2013, aimed to improve potable water distribution. During the work, archaeological sites were discovered, leading to archaeological supervision by the University of Timișoara in April 2018. They identified six archaeological zones on various streets, including Avram Iancu, Cloșca, Gh. Doja, and T. Vladimirescu. Notable finds include five possible Vinča complexes on Avram Iancu Street, 16th-19th-century features on Cloșca and Gh. Doja, and a potential bronze workshop on T. Vladimirescu. Subsequent research began later in 2018. Ciacova, located in Timiș County, has revealed significant historical artifacts, including copper axes and Roman coins, since the 20th century. Systematic excavations in 2000 and 2006 uncovered medieval fortifications. Recent preventive excavations were linked to water network projects, with important findings in campaigns between 2013 and 2018. Excavations revealed insights into Hungarian and Ottoman fortifications and new archaeological sites. In 2017-2018, detailed studies of potential excavation sites were conducted, particularly at Avram Iancu and Crizantemelor Streets, highlighting eight archaeological complexes. Six belong to the Vinča culture, while two are modern, including a utility trench. The significant complex, Cx 1A, suggests a larger settlement nearby.

Considerații generale

Proiectul de reabilitare și extindere a rețelei de apă din orașul Ciacova, inițiat în anul 2013, a avut ca obiectiv principal îmbunătățirea distribuției de apă potabilă. În timpul lucrărilor, s-au descoperit mai multe vestigii arheologice care au oferit informații noi despre istoria Ciacovei. În urma deciziei luate de către Direcția Județeană pentru Cultură Timiș, aceste lucrări au trebuit să fie supravegheate din punct de vedere arheologic¹. Pe parcursul supravegherii arheologice, efectuate de un colectiv al Universității de Vest din Timișoara, desfășurate în luna aprilie a anului 2018, pe străzile: A. Mocioni, A. Iancu, Bistrița, Cloșca, Ghe. Doja, T. Vladimirescu, din orașul Ciacova, unde au fost făcute lucrările de reabilitare și extindere a rețelei de distribuție a apei, au fost identificate 6 zone de interes arheologic. Ele

*Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București, Str. Henri Coandă, nr. 11, e-mail: enesilviu19@gmail.com.

** Universitatea de Vest Timișoara, Bd. Vasile Pârvan, nr. 4, e-mail: dorel.micle@e-uvt.ro.

***Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București, Str. Henri Coandă, nr. 11, e-mail: iliuta.silviu1994@gmail.com.

****Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București, Str. Henri Coandă, nr. 11, e-mail: corneliudiaconu7@gmail.com.

¹ În urma solicitării Primăriei Ciacova adresate Universității de Vest din Timișoara, între cele două părți a fost încheiat un contract de prestări servicii, în vederea efectuării supravegherii și cercetării arheologice pe traseul viitoare conducte.

sunt situate pe străzile A. Iancu (2 gropi de cămine), Cloșca (2 gropi de cămine), Ghe. Doja (1 groapă de cămin și un segment de șanț) și T. Vladimirescu (un segment de șanț). Pe strada A. Iancu, la intersecția cu strada Crizantemelor, în două gropi de cămin au fost semnalate 5 complexe arheologice (probabil Vinča). Pe strada Cloșca și Ghe. Doja au fost identificate patru gropi databile în perioada secolelor XVI-XIX, iar pe strada T. Vladimirescu a fost identificat un posibil atelier de prelucrare a bronzului. Ulterior, în cea de-a doua jumătate a anului 2018 a fost demarată cercetarea tuturor acestor puncte identificate la faza de supraveghere². Prezentul articol se va concentra asupra descoperirilor situate pe strada Avram Iancu colț cu strada Crizantemelor.(Pl. 1, 2)

Cadrul fizico-geografic și istoricul cercetărilor arheologice

Localitatea Ciacova, aflată în județul Timiș, este poziționată la aproximativ 34 de kilometri sud-vest de Timișoara și la 52 de kilometri nord-vest de Vârșet (Serbia). Orașul este situat în inima Câmpiei Timișului, o componentă a Câmpiei Banatului, care, la rândul ei, face parte din Câmpia de Vest. Timișul Mort, un afluent aproape complet secat al râului Timiș, traversează orașul. În ceea ce privește altitudinea, Ciacova este așezată la aproximativ 81 de metri deasupra nivelului mării³(Pl. 1, 3).

Descoperirile arheologice din Ciacova au avut un început accidental, primele artefacte ieșind la lumină la începutul secolului al XX-lea. Atunci, două topoare din cupru, tipul *Mezőkeresztes*, au fost descoperite întâmplător. În anii 1970, lucrările de construcție efectuate la CAP Ciacova au dus la găsirea unui mormânt de incinerare din epoca bronzului, alături de alte trei schelete din perioada prefeudală. Alte descoperiri importante includ două monede romane găsite accidental: una emisă de împăratul Caligula și cealaltă de Antoninus Pius⁴.

Primele săpături organizate în mod sistematic au avut loc în anul 2000, în apropierea donjonului din Ciacova. O echipă condusă de Al. Rădulescu, de la Muzeul Banatului, a efectuat cercetări deschizând secțiunea S1, cu dimensiunile de 35x1,50 m. Această secțiune a fost poziționată la est de donjon și la 11-15 m nord de vechiul bazin de înot construit în perioada interbelică. Săpăturile au intersectat șanțul de apărare al cetății medievale, iar din această cauză, doar primele șapte carouri au fost săpate până la nivelul steril⁵.

O a doua campanie sistematică a fost realizată în anul 2006, sub aceeași conducere științifică. Secțiunea S2, cu dimensiuni de 24x1,50 m, a fost deschisă la nord de bazinul de înot, fiind orientată de la nord la sud, cu limita nordică aproape de gardul din plăci de beton care mărginește vechiul ștrand. Această săpătură a scos la lumină un alt segment al șanțului de apărare, adâncindu-se până la -3 m, și un zid de cărămidă dintr-o construcție modernă (sec. XIX-XX) aflat în caroul 2. Șanțul de apărare a fost surprins tot pe lungime deși secțiunea era orientată perpendicular pe S1, determinându-i pe autori să avanseze ipoteza existenței unui al doilea șanț de apărare⁶, dispus concentric și spre interior față de primul, aceasta în ciuda faptului că acest posibil al doilea șanț nu putea avea aceeași orientare ca și primul.

Ulterior, toate săpăturile arheologice din Ciacova au fost de natură preventivă, legate de proiectele de reabilitare și extindere a rețelei de apă potabilă a orașului. Aceste proiecte au permis o explorare mai detaliată a istoriei locale. Prima campanie de cercetări preventive s-a

² Cercetările au fost întreprinse de către un colectiv de arheologi format din Silviu Ene, Dorel Micle, Silviu Iliuță, Alin Diaconu.

³I elenicz, Pătru 2005, 244.

⁴ Luca 2006, 71.

⁵ Rădulescu 1999-2001, 325.

⁶ Rădulescu et al. 2006-2007, 313.

desfășurat între 2013 și 2014 pe străzile N. Bălcescu și Obradovici, sub coordonarea lui Al. Flutur de la Muzeul Banatului, dar rezultatele acestei campanii nu au fost încă publicate⁷.

O altă campanie a avut loc în 2015, în Piața Cetății, condusă de D. Micle din partea Universității de Vest din Timișoara. Mai multe secțiuni au fost deschise pe laturile de nord, sud, est și vest ale pieței. Descoperirile arheologice semnificative au fost localizate doar în zonele de nord-vest și sud-vest și includ urmele a două stradele de lemn, păstrând doar patul din lemn, probabil dezafectate în perioada cuceririi austriece, o mică clădire din cărămidă, posibil parte a unei mori de apă, o stradă din grinzi de lemn orientată spre același pod care ducea la canalul ce înconjura cetatea, un jgheab de cărămidă construit de austrieci⁸.

Cercetările arheologice din campania 2017-2018 s-au desfășurat în două etape, pe parcursul a nouă luni. Prima etapă a început pe 10 octombrie 2017 și s-a încheiat pe 21 decembrie 2017, când lucrările au fost suspendate din cauza condițiilor meteorologice și a apropierii sărbătorilor de iarnă. Săpăturile au fost reluate în mai 2018 și au continuat până la 1 noiembrie 2018. Săpăturile au adus la lumină informații bogate despre sistemul de fortificații maghiar și otoman al cetății precum și noi puncte arheologice pe harta orașului Ciacova⁹.

Considerații de ordin metodologic

Principalul obiectiv al campaniei de pe străzile din Ciacova a fost cercetarea tuturor complexelor arheologice descoperite în viitoarea arie afectată de proiectul de reabilitare a rețelei de apă din punctele semnalate. Metodologia adoptată, pentru a îndeplini acest obiectiv (determinată în mare parte de condițiile din teren) a constat în curățarea și săparea manuală a celor trei de unități de săpătură (S 1A-4A) din zona străzii Avram Iancu, până la epuizarea potențialului arheologic (PI. 2).

Ținând cont de toate acestea, cercetarea arheologică a fost efectuată pe parcursul unei luni calendaristice. Ea a fost începută în data de 10 octombrie și a continuat până în data de 1 noiembrie 2018 când a fost finalizată cercetarea în această zonă. Suprafața totală care a fost cercetată în zona străzii Avram Iancu a însumat 36 m².

Stratigrafia sitului

Stratigrafia generală a zonelor cercetate este distinctă, așa că vom prezenta situația stratigrafică a fiecărui sector în parte. Ele sunt enumerate în continuare (într-o ordine inversă a depunerilor sedimentare), pornindu-se de la stratul superior către bază. Cu anumite excepții generate de perturbările datorate permanentei intervenții antropice și de configurația geomorfologică specifică zonei, stratigrafia generală a sectoarelor cercetate este următoarea (PI. 4, 6, 8).

1. Strat arabil caracterizat printr-un sol de culoare cafenie, omogen și ușor afânat, amestecat cu pietricele și material contemporan, situat de la nivelul actual de călcare (0) până la cota de -0,36 m;

2. Strat de culoare gri-deschisă, amestecat cu rare fragmente de cărămizi, de la cota de -0,36 m până la -0,68 m;

3. Strat de cultură preistoric de culoare cenușiu negricioasă, compact, amestecat cu fragmente ceramice și osteologice animale de la cota de -0,68 m până la cota de -1,56 m.

4. Nivel de culoare galbenă deschis, omogen, compact, cu conținut mare de carbonați, fără constituenți antropici. Acesta este situat între -1,56 m și -2,64 m (adâncimea maximă în cadrul săpăturilor efectuate în acest sector).

⁷ Repertoriul Arheologic Național - *Situl arheologic de la Ciacova- Piața Cetății*.

⁸ Micle et al. 2016, 158-159.

⁹ Ene et al. 2018, 73-78.

Scurtă descriere a descoperirilor

Din cele opt complexe arheologice identificate în zona intersecției străzilor Avram Iancu cu str. Crizantemelor, șase aparțin culturii Vinča (Cx 1A-4A, 6A, 7A) și două sunt contemporane: o groapă (Cx 5A) și un șanț de utilități (Cx 8A). Cel mai important complex neolitic este Cx 1A, fiind vorba de un șanț de mari dimensiuni surprins parțial în săpătura noastră, care ar putea indica prezența unei așezări spre NV, mai ales deoarece în S2A nu au fost descoperite complexe arheologice sau prea multe fragmente ceramice.

Cx 1A – șanț (Pl. 4, 5, 6)

Amplasament: S1A, S3A

Șanț ce străbate suprafețele S1A, și S3A de la NE către SV. El este tăiat de un șanț modern (Cx 8A), alte două șanțuri (Cx 4A, 2A) și o groapă (Cx 3A). Complexul a fost identificat la -1,20 m față de nivelul actual de călcare și se adâncește până la -2,00 m. Complexul a fost distrus parțial în zona S4A, din cauza lucrărilor de extindere a rețelei de apă, fapt semnalat în cadrul raportului de supraveghere. Șanțul are o formă ușor curbată spre SE, iar în profil este de formă alveolată. Acesta are următoarele dimensiuni surprinse în teren: L= 9,80 m și l= 4,20 m. Umplutura constă într-un amestec de sol negricios, compact, care conține pelicule de galben, fragmente ceramice (din care se pot remarca mai multe picioare de cupă), fragmente osteologice animale, chirpici, plăcuțe de vatră, o greutate de lut, un împungător din os și două așchii de silex (Pl. 9, 10/1-4).

Cx 2A – șanț (Pl. 4, 5/1, 6/3)

Amplasament: S3A

Șanțul este situat în apropiere de colțul de sud al suprafeței, acesta pornește din profilul de SE și intră în profilul de SV. El este secționat de un șanț modern (Cx 8A) și taie alte trei complexe (Cx 1A, 4A și 3A). Complexul a fost identificat la -1,12 m și se adâncește până la -1,42 m. Are o formă curbată spre S, iar în profil este alveolat. Acesta are următoarele dimensiuni surprinse: L= 3,60 și l= 0,36. Umplutura este compusă dintr-un sol de culoare negricioasă, compact, lutos, amestecat cu fragmente ceramice și bucățele de chirpici.

Cx 3A – groapă (Pl. 4, 5/1, 6/3)

Amplasament: S3A

Groapă situată în colțul de S al suprafeței. Ea este secționată de un șanț (Cx 2A). A fost identificată la -1,12 m și se adâncește până la -1,82 m, față de nivelul de călcare. Are o formă neregulată în plan, iar în profil este alveolată. Aceasta are următoarele dimensiuni surprinse: L= 1,23 m și l= 0,90 m. Umplutura este de culoare cenușiu negricioasă, lutoasă, amestecată cu fragmente ceramice (Pl. 10/5).

Cx 4A – șanț (Pl. 4, 5/1, 6/3)

Amplasament: S3A

Șanțul este situat în apropiere de colțul de sud al suprafeței, la N față de Cx 2A. Acesta pornește din profilul de SE și intră în profilul de SV. El este secționat de un șanț modern (Cx 8A) și de Cx 2A. Acesta la rândul său taie Cx 1A. Complexul a fost identificat la -1,20 m și se adâncește până la -1,40 m. Are o formă curbată spre S, iar în profil este alveolat. Acesta are următoarele dimensiuni surprinse: L= 4 m și l= 0,40. Umplutura este compusă dintr-un sol de culoare negricioasă, compact, lutos, amestecat cu fragmente ceramice.

Cx 6A – groapă (Pl. 4, 7)

Amplasament: S1A, S4A

Groapă situată pe latura de SV a suprafeței S1A, ea intră puțin și în S4A (S4A), însă a fost distrusă în timpul lucrărilor de amenajare a căminului. A fost identificată la -2,10 m și se

adâncește până la -3,22 m, față de nivelul de călcare. Are o formă aproximativ ovală în plan, iar în profil este tronconică. Aceasta are un diametru surprins de 1,40 m. Umplutura constă într-un sol de culoare cenușiu negricioasă, lutos, amestecat cu pelicule de galben, fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și chirpici (Pl. 10/6).

Cx 7A – groapă (Pl. 4, 6/1,7)

Amplasament: S1A, S4A

Groapă situată în colțul de NV a suprafeței S1A, ea intră și în S4A, însă a fost distrusă în timpul lucrărilor de amenajare a căminului. A fost identificată la -2,05 m și se adâncește până la -2,58 m, față de nivelul de călcare. Are o formă aproximativ circulară în plan, iar în profil este alveolată. Aceasta are un diametru surprins de 1,54 m. Umplutura constă într-un sol de culoare cenușiu negricios, lutos, amestecat cu pelicule de cenușă și galben. El conține: fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și chirpici (Pl. 10/7).

Concluzii

În cadrul proiectului de reabilitare și extindere a rețelei de apă din orașul Ciacova, început în 2013, au fost descoperite multiple vestigii arheologice semnificative. Lucrările, efectuate sub supravegherea arheologică a Universității de Vest din Timișoara, au relevat șase zone de interes arheologic pe străzile orașului. Cele mai notabile descoperiri au avut loc pe strada Avram Iancu, la intersecția cu strada Crizantemelor, unde au fost identificate cinci complexe arheologice importante, inclusiv șanțuri și gropi, care sugerează prezența unei așezări neolitice (cultura Vinča). Aceste descoperiri sunt însoțite de artefacte precum fragmente ceramice și osteologice, indicând o activitate umană intensă în zonă.

Pe lângă complexele neolitice, au fost găsite și structuri databile în perioada secolelor XVI-XIX și posibile rămășițe ale unui atelier de prelucrare a bronzului. Aceste descoperiri sunt deosebit de importante pentru înțelegerea evoluției istorice a Ciacovei, sugerând continuitate și diversitate în utilizarea terenului de-a lungul timpului. O ipoteză ce se conturează în urma acestor săpături este aceea că zona de nord-vest a orașului ar putea fi locul unei așezări neolitice mai extinse, dat fiind numărul și complexitatea artefactelor descoperite. Această ipoteză este întărită de dimensiunile și structura șanțului major identificat, care sugerează o organizație planificată a așezării. Aceste descoperiri subliniază importanța continuării cercetărilor pentru a dezvălui mai multe aspecte ale istoriei arheologice locale.

BIBLIOGRAFIE

- Ene et al. 2018 S. Ene, D. Micle, S. Iliuță, A. Diaconu, O privire sintetică asupra rezultatelor campaniilor arheologice 2017, 2018, desfășurate în orașul Ciacova, jud. Timiș, în punctele Curte “Culă”, str. Timiș și Piața Cetății. *Patrimonium Banaticum*, VIII, 2018, 69-101.
- Ielenicz, Pătru 2005 M. Ielenicz, I. Pătru, *Geografia fizică a României*, București, 2005.
- Luca 2006 S. A. Luca, *Descoperiri arheologice din Banatul românesc - Repertoriu*, Sibiu, 2006.
- Micle et al. 2016 D. Micle, C.D. Țuțuianu, A. Stavilă, C. Floca, O.C. Rogozea, Ciacova, orașul Ciacova, jud. Timiș, punct Piața Cetății. *Cronica Cercetărilor Arheologice - campania 2015, 2016*, 58-159.

- Rădulescu 1999-2001 A. Rădulescu, Săpături arheologice ale șantierului școală la donjonul medieval de la Ciacova (jud. Timiș). *Studii de Istorie a Banatului*, XXIII-XXIV-XXV, 1999-2001, 325-326.
- Rădulescu et al. 2006-2007 A. Rădulescu, C. Timoc, R. Pinca, D. Tănase, Șantierul arheologic "Ciacova - La Culă" (iulie 2006). *Studii de Istorie a Banatului*, XXX-XXXI, 2006-2007, 313.

SURSE WEB

- Repertoriul Arheologic Național Repertoriul Arheologic Național, data accesării 14.12.2025, <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=ciacova-oras-ciacova-timis-situl-arheologic-de-la-ciacova-piata-cetatii-cod-sit-ran-156366.04>

100 0 100 200 300 400 500 600 700 m

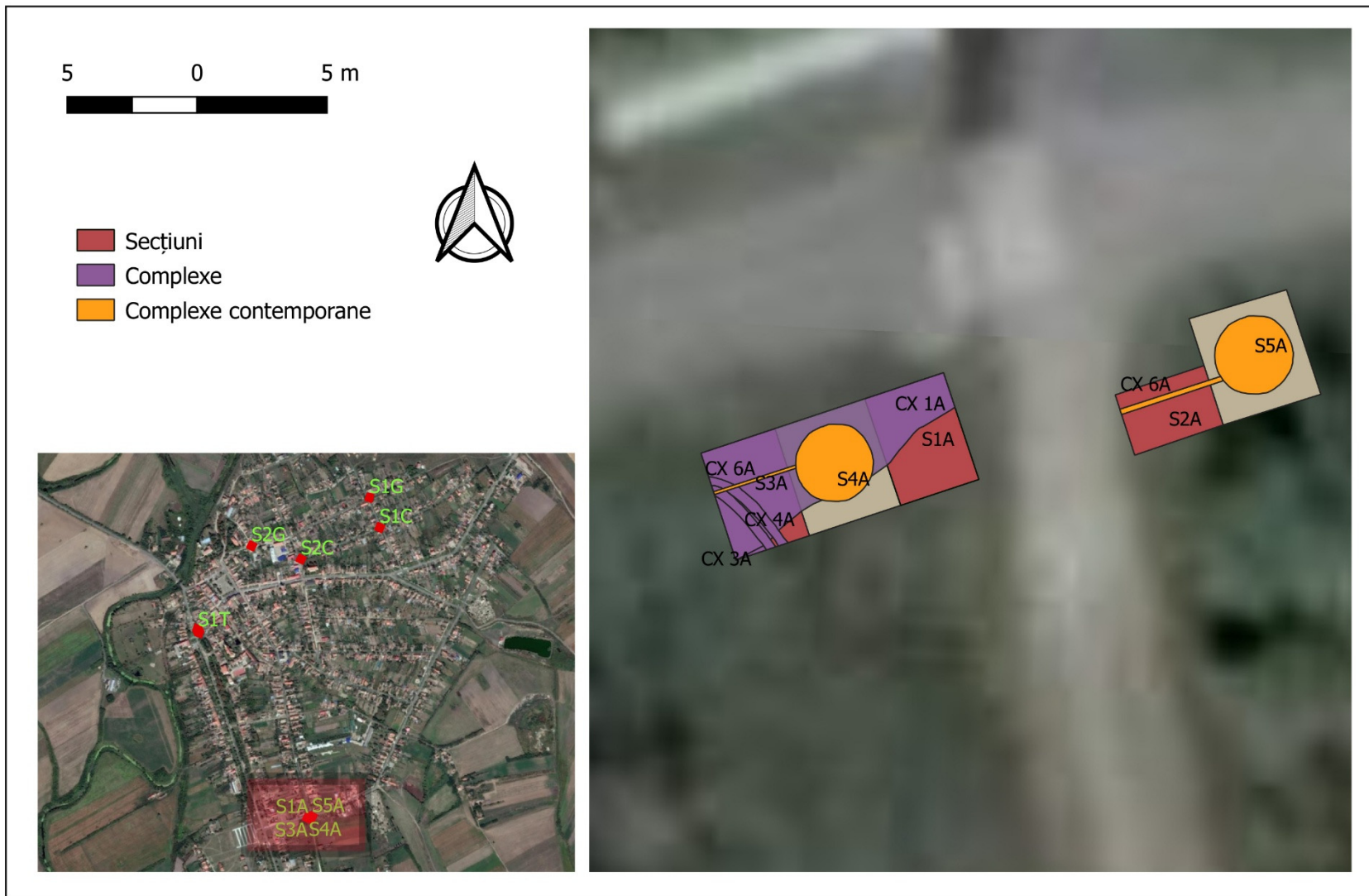

 Zona cercetată

 Posibilă delimitare a sitului

Pl.1. Localizarea zonei cercetate

Pl.2. Sector A. Iancu

1 -Josephinische Landesaufnahme
(Prima ridicare topografică a Imperiului Habsburgic /
Ridicarea topografică iosefină – 1769-1772).

2 -Franziseische Landesaufnahme
(A doua ridicare topografică a Imperiului Habsburgic /
Ridicarea topografică franciscană – 1806-1869)

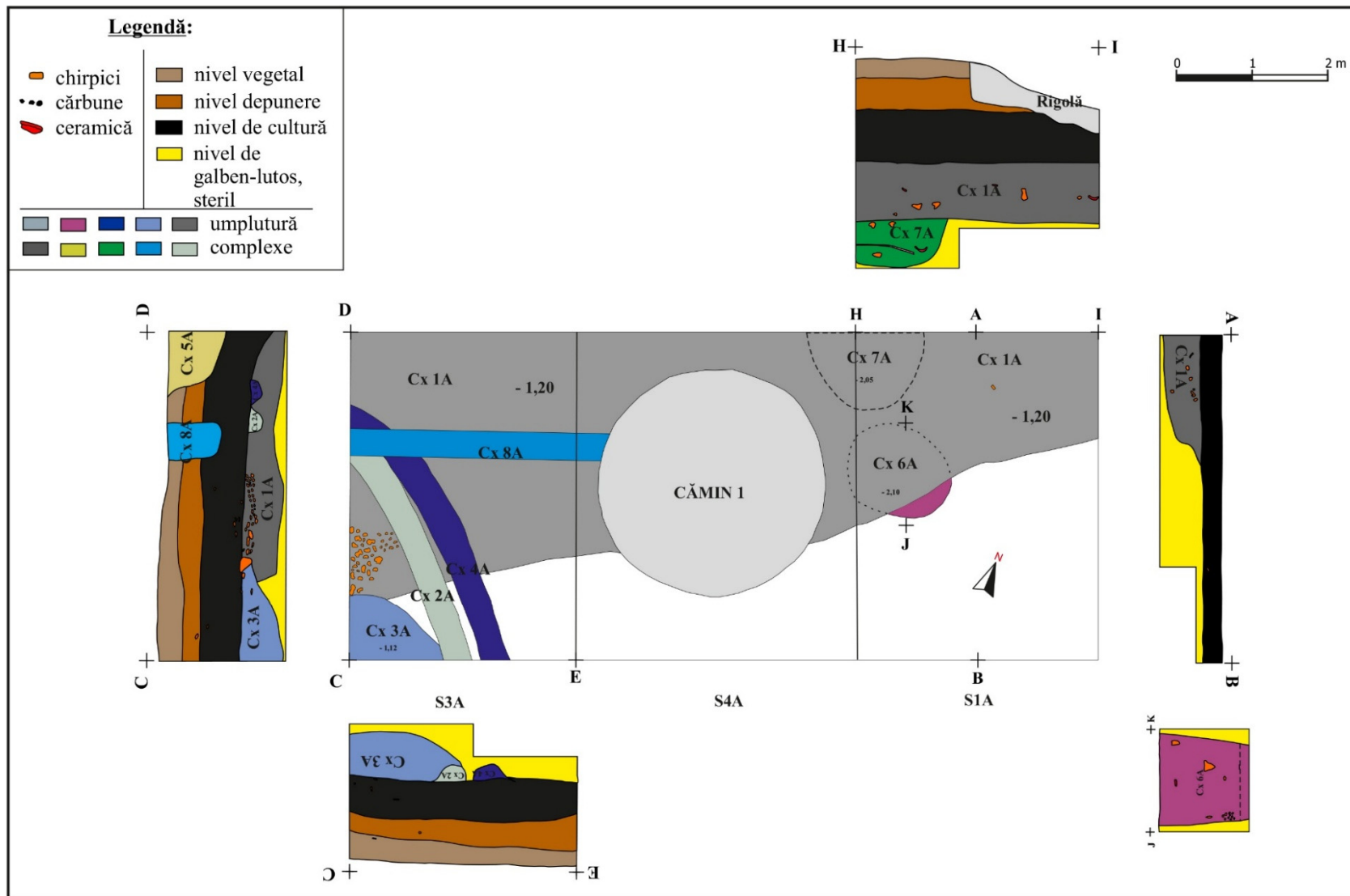

3 - Franzisco-Josephinische Landesaufnahme
(A treia ridicare topografică a
Imperiului Habsburgic – 1869-1887)

4 -Ciacova pe o hartă militară austriacă (1910)

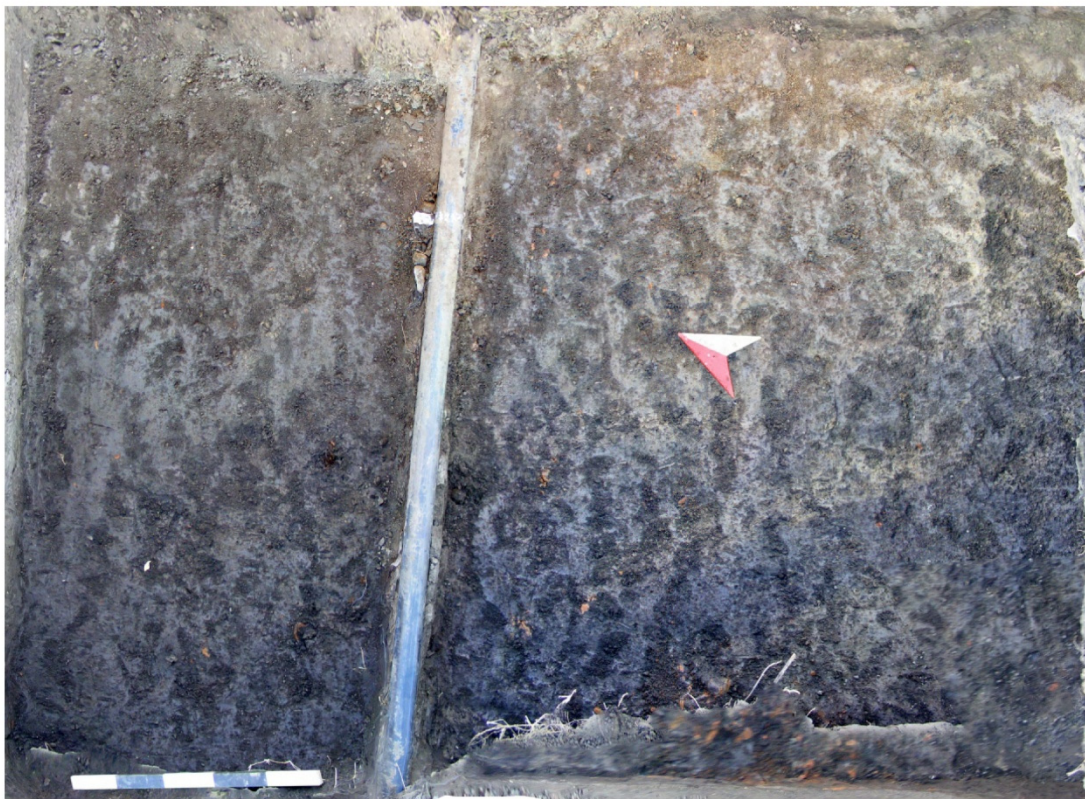
PI.3. Localizarea zonei sitului pe hărțile vechi.

Pl.4. S1A, complexele 3A, 4A; CX 1A, 2A, 3A, 4A, 6A, grund la -1,20 și profile

1 - Cx 1A grund în S1A

2 - Cx 1, 2, 3, 4A grund în S3A

Pl.5. Cx 1, 2, 3, 4A, poză de grund în S1A și S3A

1 - Profilul de NE (notat în desen H-I)

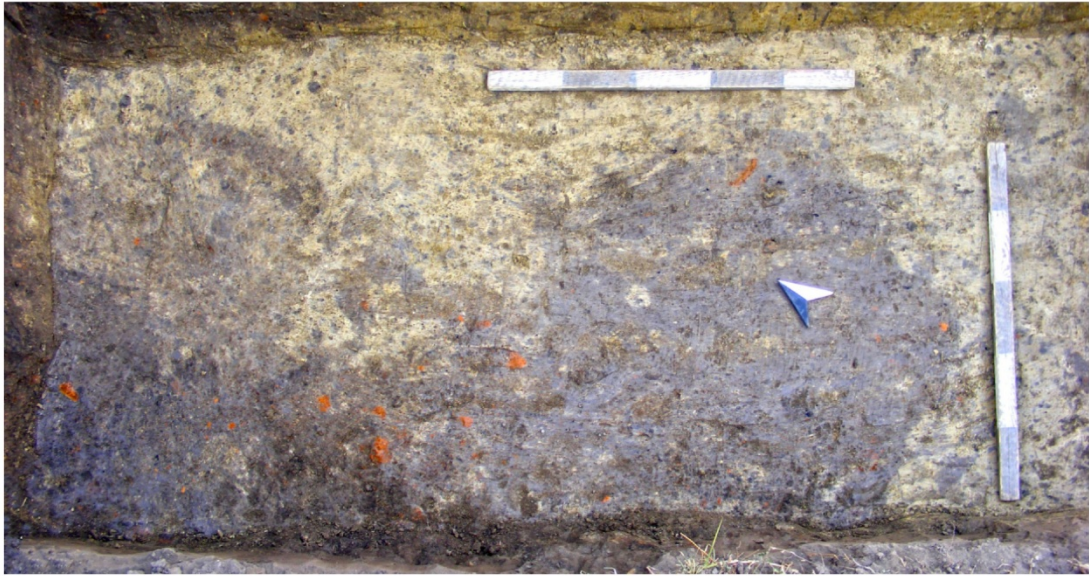

2 - Profilul de NE (notat în desen C-D)

3 - Profilul de NE (notat în desen E-C)

Pl.6. S1A, S3A poze profile

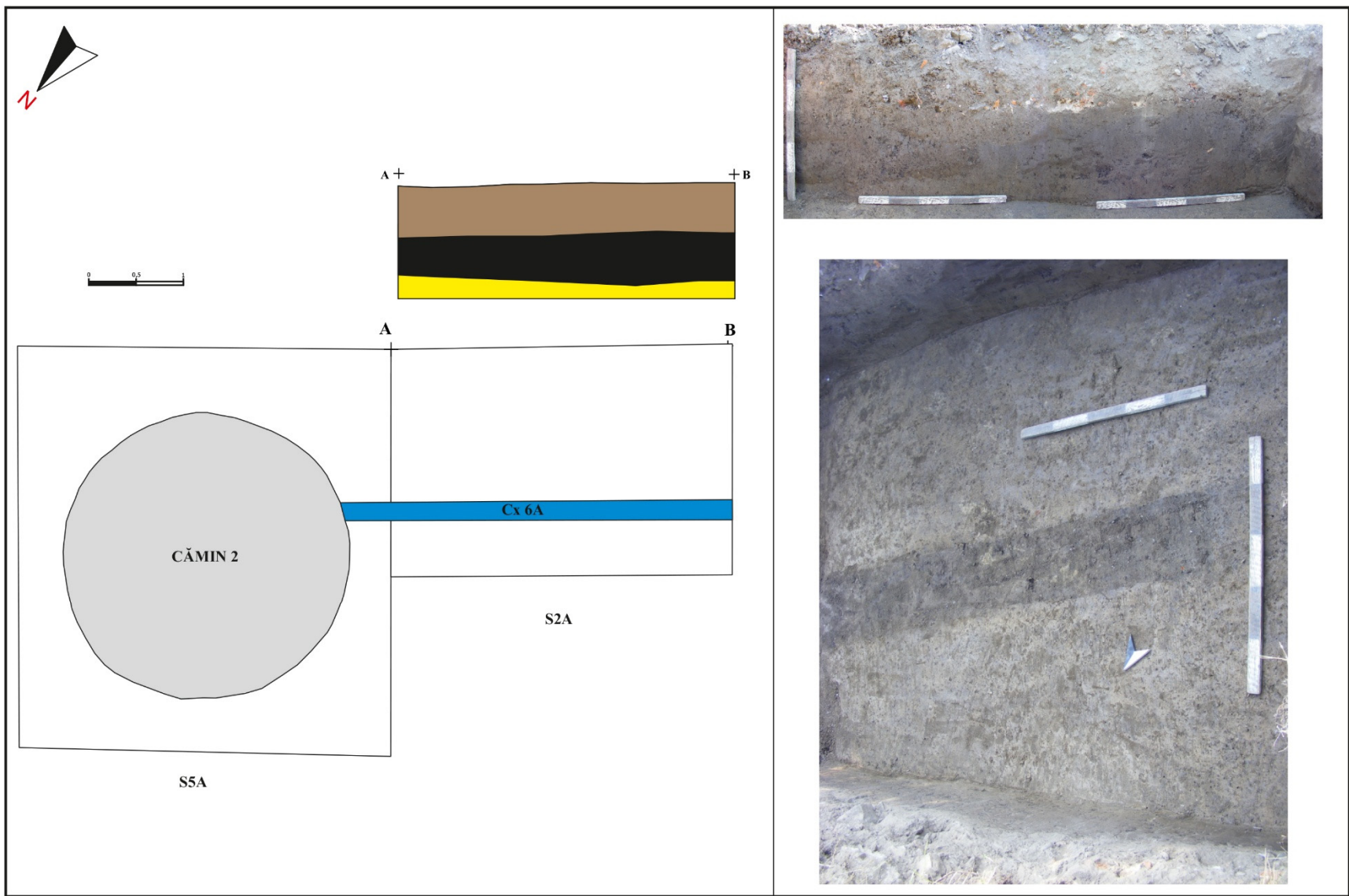

1 - CX 6A și 7A, plan

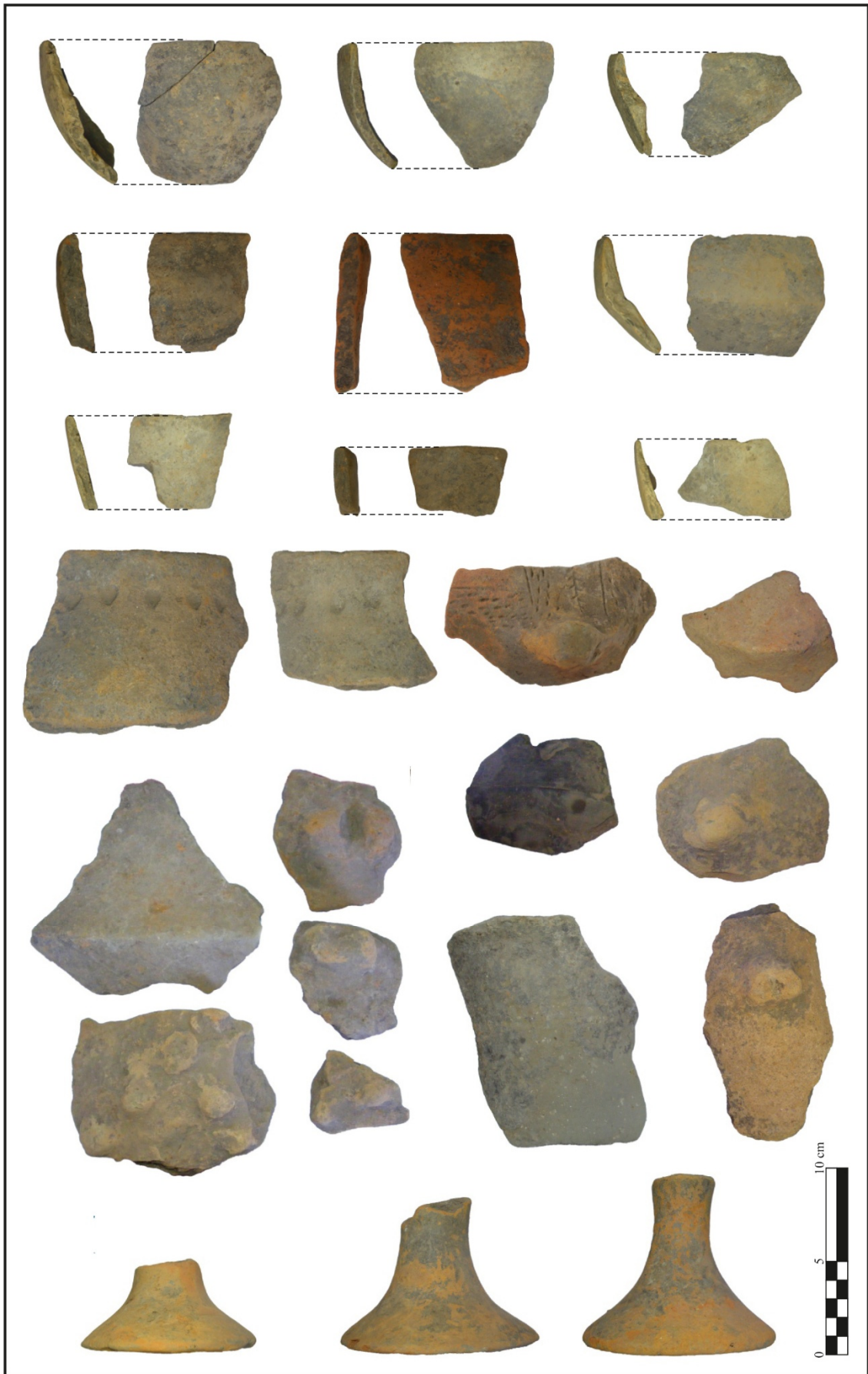

2 - CX 6A, profilul de SV (notat J-K în desen)

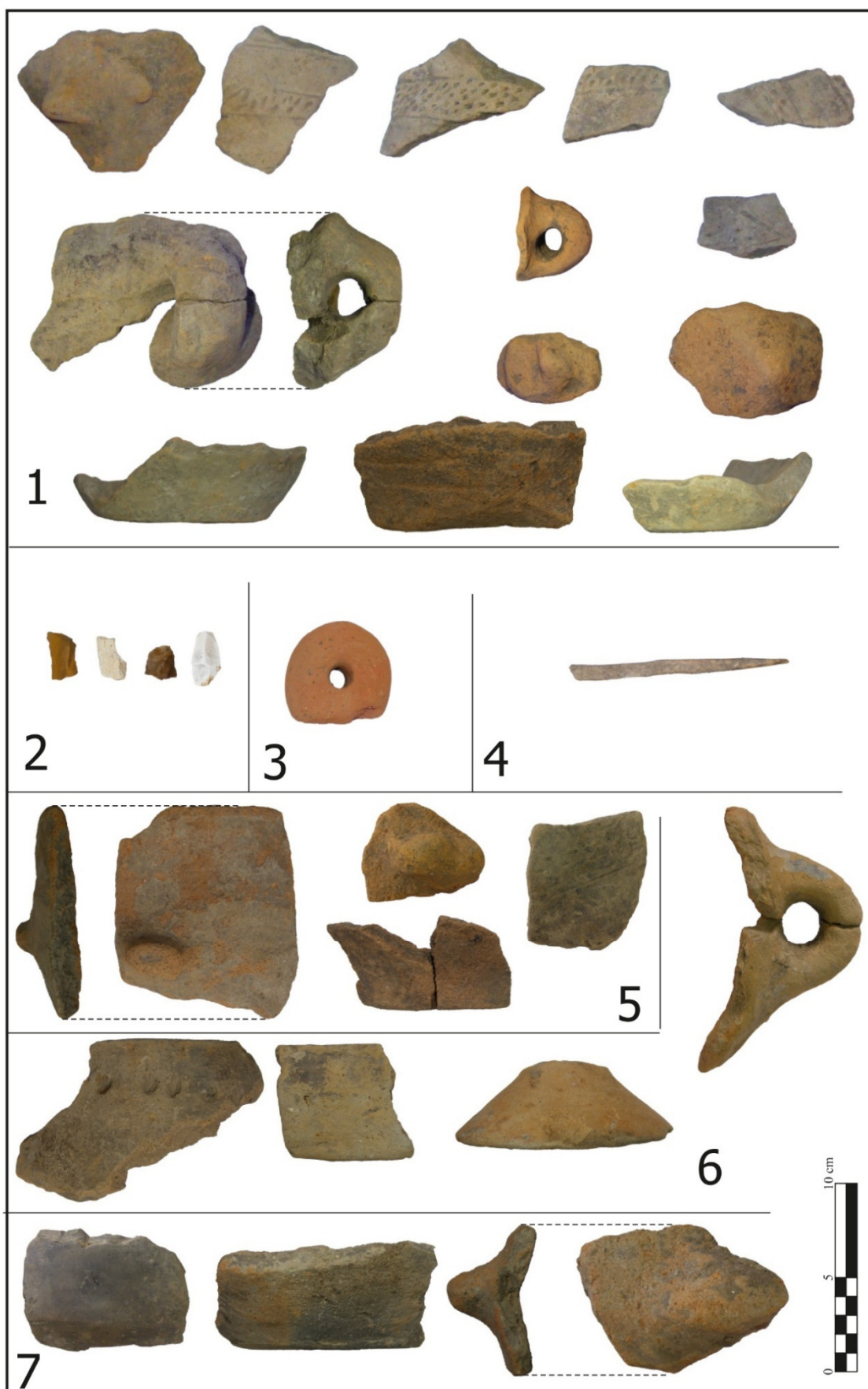
Pl.7. Cx 6-7A, poze grund și profil

Pl.8. S2A, planul și profilul de SE (poze și desene)

Pl.9. Fragmente ceramice din: CX 1A

Pl.10. CX 1A: fragmente ceramice (1), așchii de silex (2), greutate de lut (3), Împungător de os (4); CX 3A: ceramică (5); CX 6A: ceramică (6); CX 7A: fragmente ceramice (7).